נימא דלא כר"א בר"ש. לעיל (דף סה: ד"ה ורבי) פירשתי: **חטאת העוף במעשה עולה פסולה. דשני במליקה.** פי' מלק [כג] ב' סימנין והבדיל. וכי קאמר שני בהזאה היינו שלא הזה אלא מילה והכל עשה למטה כדין חטאת ולא מלי לפרושי שני במליקה שעשאה למעלה דהא מליקה בכל מקום כשירה ובשני בהזאה ליכא לפרושי שהזאה כו'] למעלה משום דקאי על רישא דקתני עשאה למטה וכן בגא דעולת העוף כמעשה חטאת דקאמר דשני במליקה היינו שלא מלק רק סימן אחד וכי קאמר שני במלוי היינו שלא מילה אלא הזה תחת המילוי והכל למעלה ולא מלי לפרושה דשני במליקה ובתר הכי דשני במילוי וכגון שעשאה למטה כדין חטאת דהא קאי על רישא דקתני עשאה למעלה ובענין זה אתיא כולה בפשיטות: **דשני במליקה נימא דלא כרבי יהושע דאמר אין מועלין.** תימה לי טעמא [כה] דרבי יהושע משום שעשאה למטה ובסימן ראשון נפסלה מעולת העוף וגם הזה למטה כחטאת העוף לכך נמשכה להיות כחטאת אבל הכא דליכא שינוי מקום אלא שינוי מעשה מודה ר' יהושע, ותיכף הכר מקולי דסמיך אסיפא דתמני' דקתני עשאה למטה כמעשה טוען פסולה ואתא קאי וכולן (תוי' מהר"פ): **ואלא במיצוי.** אין לפרש דשני במקום המילוי שעשאה למטה, דהא מדקתני סיפא עשאה למטה דהייני דשני במקום, מכלל דרישא בשינוי מעשה אלא שינוי מקום מיירי. וגם אין לפרש דשני במילוי דאי עשה הזאה קודם המילוי כמו בחטאת, דאלמא משום דעשה הזאה תיפסל משום כך, כיון שעשה מלא מילוי מה כך אם עשה הזאה. ואי משום דלא מילה כל דמה דבעינן ומגלה דמו דם כולו, הייני לכתחילה אבל בדיעבד לא נפסל אם לא מילה כל דמו כדאמרינן לעיל (דף סה:) מילה דם הגוף ולא מילה דם הראש כשר. אלא נראה לפרש דשני במילוי שמיקר מלות מילוי אלא מילה כלל אלא עשה הזאה בלבד. וא"ת מ"ש מאי דמעשה חטאת והלא בחטאת בעינן תרתי הזאה ומילוי, וי"ל דאתיא כמאן דאמר מילוי חטאת העוף אינו מעכב, וקרי ליה מעשה חטאת משום דהוי הכשר חטאת בדיעבד: **ומועלין.** בהן חוץ מחטאת בו' לד. דחטאת פסולה אין לה היתר לכהנים, ועולה אפי' היא כשרה (לקו') בת מעילה היא, אבל חטאת העוף שעשאה בהכשר אין מועלין בה דכל שיש לו היתר לכהנים אין מועלין בו. וא"ת וכחטאת העוף שאינה בה אמאי מועלין בה למ"ד במעילה (דף ה.) היתר שחיטה שניטו והכא ליכא היתר מליקה דהא בגמ' מוקמינן שינוי מקום דגבי חטאת בהזאה, וי"ל דדוקא היתר שחיטה מלינהה מידי מעילה משום דלאחר שחיטה הוכשר לקבל דם לאלתר, אבל בעוף דליכא קבלה לא מהני היתר מליקה לאפוקי מידי מעילה:

גמ' דשני במאי אילימא דשני במליקה נימא דלא כר' אלעזר בר' שמעון [ו]דאמר שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ולא אוקימנא דלא כר' אלעזר בר' שמעון [א] לא דשני בהזאה הכי נמי מסתברא מדקתני סיפא עשאה למעלה כמעשה כולן פסולה ואפילו כמעשה חטאת לשם חטאת דשני במאי אילימא דשני במליקה האמר מר [ב] מליקה [ג] בכל מקום במזבח כשירה אלא לאו דשני בהזאה ומדסיפא בהזאה רישא נמי בהזאה מידי איריא הא כדאיתא והא כדאיתא: עולת העוף כו': דשני במאי אילימא דשני במליקה מדקתני [ג] סיפא כולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן נימא דלא כרבי יהושע דאי כר' יהושע האמר אין מועלין ואלא [ד] במיצוי אימא סיפא עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת ר"א אומר מועלין בה ר' יהושע אומר אין מועלין בה דשני במאי אילימא במיצוי אימר דאמר ר' יהושע דשני במליקה במיצוי מי אמר ואלא [ד] במליקה רישא וסיפא במליקה ומציעתא במיצוי אין [א]רישא וסיפא במליקה ומציעתא במיצוי: **מתני'** [ה] [ג]וכולן אין [ב]מטמאין בבית הבליעה [ג]ומועלים בהן [ד]חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת ר"א אומר מועלים בה ר' יהושע אומר [ה]אין מועלים בה א"ר אליעזר ומה אם חטאת שאין מועלים בה לשמה כששינה את שמה מועלים בה עולה שמועלים בה לשמה כששינה את שמה אינו דין שימעלו בה א"ל ר' יהושע לא אם אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה שכן שינה את שמה לדבר שיש בו מעילה תאמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת שכן שינה את שמה לדבר שאין בו מעילה

גמ' דשני במאי. לכמעשה עולה לשם חטאת קאי ומיבעי ליה איזה דבר בחטאת עשה כמעשה עולה: **אי נימא דשני במליקה.** שהבדיל: **נימא.** הא דקתני פסולה דלא כר"א: ומהדר הש"ס מאי קשיא לך בהאי ולאי פליגי רבנן [ו] עליה ולאו מי אוקמה סתמא דפירקין דלעיל דלא כר"א דקתני [סד:] הבדיל בחטאת פסול: **לא.** כלומר הך אפי' כר"א: **דשני בהזאה.** שלא הזה אלא מילה שהמילוי היא עבודת העולה: **ה"נ מסתברא.** דכל שינוי דמתני' בהזאה הוא: **דשני במאי.** איזהו [ז] עבודה למעלה עשה: **האמר מר.** גבי חטאת העוף בפירקין דלעיל [סג:] מליקה בכל מקום כו' [ח] ומדסיפא דאיירי בשינוי למעלה בהזאה איירי רישא נמי דאיירי בשינוי מעשה בהזאה מיירי: **הא דאתיא והא דאתיא.** כל חדא וחדא במה דהוי שינוי לגביה מיירי רישא דאיירי בשינוי מעשה איכא למימר דבמליקה נמי איירי סיפא [ט] דמעשה דמליקה לא הוי שינוי תיתוקס בהזאה: **דשני במאי.** הני מעשה [י] חטאת דקתני במאי שני: **דשני במליקה.** שלא הבדיל: **מדקתני** [יא] **סיפא.** כלומר הא דקתני סיפא כולן מועלין בהן וקאי נמי [יב] אעשה כמעשה חטאת לשם חטאת: **נימא דלא כרבי יהושע.** דאיהו אמר [יג] אין מועלין בהן במתניתין: **אלא במיצוי.** והא לא פליג ר' יהושע דטעמא כדרב אדא דאמר [סז.] אומר היה רבי יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נמשכת משם עולה ונעשית חטאת העוף והאי טעמא ליכא למימר אלא כדשני במליקה כדמפרש לה רב אשי לקמן [סס] משום דעולה לריכה שני סימנין וחטאת כשירה בסימן אחד מליקת [יד] עולת העוף למטה ליתא זה שמולקה למטה ולשם חטאת בסימן ראשון השליט בה כל מעשה החטאת לפיכך יצאתה בה [טו] משם עולה ונעשית חטאת והויא חטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת אתין בה מעילה אבל היכא דבמליקה לא שני ומולקה למעלה וכמעשה עולה תו לא נמשכת [טז] בשינוי דמילוי שלא מילה אלא הזה כדין חטאת למטה למיהוי חטאת העוף: **אימר דא"ר יהושע דשני במליקה.** וטעמא כדפרישית: **רישא במליקה.** משום דבעית לאוקומה [יז] דלא כר"א ברבי שמעון כדאיתוקמא סתם [יח] בחידך פירקין והך סיפא פלוגתא דרבי יהושע ע"כ במליקה: **מציעתא במילוי.** דתיתוקמא [יט] כרבי יהושע משום דר"א שמותי הוא: **מתני' וכולן.** אע"פ שנפסלו מליקתן מטהרתן מידי נבלה [כ] : **ואין מטמאין בבית הבליעה.** כדין נבלת עוף טהור: **ומועלין בהן.** ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר לכהנים לא יצאו מידי מעילה שבהן: **חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת.** דכשירה היא ויש לה שעת היתר לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר: **רבי אליעזר אומר מועלין בה.** דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה, שעת היתר לכהנים אין לה: **רבי יהושע אומר אין מועלין.** דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת כדמפרש בגמ' [סז.]: **ומה חטאת העוף שאין מועלין** [כא] **נשמה.** שהרי נאכלת לכהנים: **שינה את שמה.** ופסלה [כב] ולא באה לכלל היתר מועלין בה דהא רבי יהושע גופיה לא פליג עליה [כג]: **לדבר שיש בו מעילה.** לשם עולה: ששחטן

חטאת העוף: **אימר דא"ר יהושע דשני במליקה.** וטעמא כדפרישית: **רישא במליקה.** משום דבעית לאוקומה [יז] דלא כר"א ברבי שמעון כדאיתוקמא סתם [יח] בחידך פירקין והך סיפא פלוגתא דרבי יהושע ע"כ במליקה: **מציעתא במילוי.** דתיתוקמא [יט] כרבי יהושע משום דר"א שמותי הוא: **מתני' וכולן.** אע"פ שנפסלו מליקתן מטהרתן מידי נבלה [כ] : **ואין מטמאין בבית הבליעה.** כדין נבלת עוף טהור: **ומועלין בהן.** ואף בחטאת הואיל ונפסלו ואין בהן שעת היתר לכהנים לא יצאו מידי מעילה שבהן: **חוץ מחטאת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת.** דכשירה היא ויש לה שעת היתר לכהנים ושוב אין בה מעילה אפילו לזר: **רבי אליעזר אומר מועלין בה.** דהא עולה היא ומי הוציאה ממעילתה, שעת היתר לכהנים אין לה: **רבי יהושע אומר אין מועלין.** דכיון דשינה שמה ומעשיה ומקומה לשם חטאת נעשית חטאת כדמפרש בגמ' [סז.]: **ומה חטאת העוף שאין מועלין** [כא] **נשמה.** שהרי נאכלת לכהנים: **שינה את שמה.** ופסלה [כב] ולא באה לכלל היתר מועלין בה דהא רבי יהושע גופיה לא פליג עליה [כג]: **לדבר שיש בו מעילה.** לשם עולה: ששחטן

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הל' ו ז:
ו ב מיי' שם הלכה ח והלי' ט:
ז ג ד ה מיי' פ"ג מהל' מעילה הלכה ז:

מוסף רש"י

שמעתי שמבדילין. שאם הבדיל לא פסל (לעיל סה:): **וכולן.** אע"ג שאינה כהן לא תפיבי כעבלה אלא דינן במליקה ואינן מטמאין בגדים בבית הבליעה, ומועלין בהן, דלא יצאו מקדושתן: חוץ מחטאת העוף. שעשאה למטה מתוכו הסקרא כמעשה חטאת העוף לשם חטאת, דהייגו כמלאותה, דמלאותה הוי למטה מתוכו הסקרא, דאין מועלין בה, שהרי יש לה עכשיו שעת היתר לכהנים, ואע"ג דתני (לעיל) עולת העוף שעשאה למעלה, דהייגו כמלאותה לא תני דאין מועלין בה, משום דעולה כליל ואע"פ שנעשית כמלאותה אין בה היתר לכהנים הילכך מועלין בה (מנילה ג.):

שיטה מקובצת

דשני במליקה. [מיתה] דהא מוכח לקמן דטעמא דר' יהושע משום דשינה גם בתקום שעשאה למטה ואז נמשכת להיות כחטאת, אבל היכא דליכא שינוי מקום אלא שינוי מעשה מודה ר' יהושע, ותיכף הכר מקולי דסמיך אסיפא דתמני' דקתני עשאה למטה כמעשה טוען פסולה ואתא קאי וכולן (תוי' מהר"פ): **ואלא במיצוי.** אין לפרש דשני בתקום המילוי שעשאה למטה, דהא מדקתני סיפא עשאה למטה דהייגו דשני בתקום, מכלל דרישא בשינוי מעשה אלא שינוי מקום מיירי. וגם אין לפרש דשני במילוי דאי עשה הזאה קודם המילוי כמו בחטאת, דאלמא משום דעשה הזאה תיפסל משום כך, כיון שעשה מלא מילוי מה כך אם עשה הזאה. ואי משום דלא מילה כל דמה דבעינן ומגלה דמו דם כולו, הייגו לכתחילה אבל בדיעבד לא נפסל אם לא מילה כל דמו כדאמרינן לעיל (דף סה:) מילה דם הגוף ולא מילה דם הראש כשר. אלא נראה לפרש דשני במילוי שמיקר מלות מילוי אלא מילה כלל אלא עשה הזאה בלבד. וא"ת מ"ש מאי דמעשה חטאת והלא בחטאת בעינן תרתי הזאה ומילוי, וי"ל דאתיא כמאן דאמר מילוי חטאת העוף אינו מעכב, וקרי ליה מעשה חטאת משום דהוי הכשר חטאת בדיעבד: **ומועלין בהן חוץ מחטאת בו' לד.** דחטאת פסולה אין לה היתר לכהנים, ועולה אפי' היא כשרה (לקו') בת מעילה היא, אבל חטאת העוף שעשאה בהכשר אין מועלין בה דכל שיש לו היתר לכהנים אין מועלין בו. וא"ת וכחטאת העוף שאינה בה אמאי מועלין בה למ"ד במעילה (דף ה.) היתר שחיטה שניטו והכא ליכא היתר מליקה דהא בגמ' מוקמינן שינוי מקום דגבי חטאת בהזאה, וי"ל דדוקא היתר שחיטה מלינהה מידי מעילה משום דלאחר שחיטה הוכשר לקבל דם לאלתר, אבל בעוף דליכא קבלה לא מהני היתר מליקה לאפוקי מידי מעילה:

מסורת הש"ס

(א) [לעיל סה:], ג) [מעילה ג.], ג) לקמן, ד) מעילה ב.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אינה את שמה וכו' לא פליג עליה (דלדבר) בשינוה שמה לשם עולה שיש בו מעילה כל"ל והד"ח:

שינויי נוסחאות

א) שמעון ה"נ דלא כראב"ש, לא הב"ע דשני כו' (*ש"מ): ב) בכי"ל וד"ו מלקה ובסמכ"י תיקן מליקה (*ש"מ): ג) כ"ל אלא הא דקתני (כי"ב): ד) כ"ל אלא (כי"מ): ה) מתיבת וכולן עד עולת העוף, שיך למסגה הקודמת (ש"מ): ו) כ"ל מתני' ומיבת רבנן נמתק (*ש"מ): ז) איזו עבודה עשה למעלה (כתה"י, ב"ש): ח) כלן הס"ד ומה"ד ומדסיפא (צי"ק): ט) סיפא דלמעלה במליקה לא הוי שינוי (*ש"מ): י) כמעשה כו' דקתני במתניתין (כתה"י): יא) כ"ל דקתני (כי"פ, ש"מ), ועי' לעיל אות ג: יב) נמי אעולה שעשאה למטה כמעשה (ש"מ): יג) אמר בהא אין (כתה"י): יד) ומליקת עולת העוף אינה אלא למעלה וזה כו' (עפ"י כתה"י וש"מ): טו) תיבת בה ליתא בכי"פ: טז) ממשכא (*ש"מ): יז) לאוקומא לעיל (*ש"מ): יח) סתמא דאידך פירקין (*ש"מ): יט) דתיתוקם (כתה"י): כ) בבילה ואין הד"ל (צי"ק): כא) מועלין בה לשמה (*ש"מ): כב) כ"ל נפסלה (ש"מ, ובנ"ז בכתה"י): כג) כ"ל שמלק (ש"מ): כד) כ"ל שהזה (ש"מ): כה) כ"ל דטעמא (ש"מ): כו) חטאת לשם עולה וכמעשה חטאת לשם חטאת היכי (ש"מ וגליון). וכ"ל כלפניו: כז) כ"ל רישא ומציעתא במליקה וסיפא במציעתא (גליון). ועי' עולת שלמה מה שפי' בזה. ובטה"ק כתב לנוסח זה הוא טעות, עש"כ: כח) הכבש שלא כנגד היסוד כל"ל, ותיבת ועל נמתק (ש"מ): כט) ונראה לפרש דכמעשה חטאת כל"ל. ותיבות כפי' הקונטרס נמתק (ש"מ): ל) כ"ל כמ"ד (ש"מ): לא) מתיבת דליכא עד דמיהו מוקף בכ"מ, ונכסה תוספת: לב) גיר' ח"ל וא"ת אליבא דראב"ש דלא שני אלא בהזאה אמאי כו'. דבעולה שטיה מליטו לא שייך היתר מליקה לספקיע מידי מעילה. וע"ש וכל"ק: לג) כ"ל היתר (צי"ק): לד) כ"ה בכת"י אבל תיבות חוץ מחטאת נראה מיותר דהא קאזיל ומפרש רישא דמועלין:

ששחטן בדרום. לשם שלמים יוכיחו ששינה שמם ומעשיהם: לדבר שאין בו מעילה. שקדשים קלים אין בהם מעילה אלא באימורין: ומועלין בהן. מפני שנפסלו בשחיטת דרום ולא הביאתן זריקתן לכלל שעת היתר להוציאן מידי מעילה: **איסור.** אימוריהן יש בהן מעילה.

חטאת העוף כולו היתר: **גמ' אשם ששחטו בצפון כו' ומועלין בו.** לפני זריקה דלאחר זריקה ליכא מעילה שהרי נאכל להכהנים דשלא לשמו לא פסיל ביה: **ואף אשם אל תתמה על העולה.** עולת העוף קאמר שנחלקו בה דאילו בעולת בהמה ששינה בה לשם חטאת לא פליג [ג] דהא שינה שמה לדבר שיש בו מעילה באימורין: **שינוי בעלים.** כשינוי מעשה חשיב לה: **נחים רבי אליעזר.** הבין את דברי רבי יהושע שטעמו משום דקסבר נמשכה משם עולה ונעשית חטאת והאי טעם ליכא למימר [ד] בשום שינוי שם קרבן אחר אלא בעולת העוף לבדה וכשנשתנית לשם חטאת ומעשיו [ט] כדמפרש רב אשי לקמן מפני שחטאת העוף כשירה בסימן א' וכשמלק עולת העוף למטה לשם חטאת ומליקת סימן אחד בעולה לאו [ט] כלום היא ובחטאת הוי גמר עבודה מקודש שחל עליה שם פסול עולה משום עשיית מטה חל עליה שם חטאת העוף כשירה ונמשכת ונעשית חטאת העוף: **תימשך ויהיו עולת העוף.** ותהא כשירה דקס"ד דקאמר רב אדא לר' יהושע דחטאת [יא] נמי כשירה הוא: **וי' פימא.** לר' יהושע הכי נמי ומתניתין דקתני פסולה אלא כר' יהושע: **והאמר ר' יוחנן כך היא הלעה של.** משנתינו: **מאי לאו כך היא וסו לא.** כדגרסינן [יב] לה דלא פליג ר' יהושע אלא בעולה שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת: **לא.** הכי קאמר כך היא הלעתה של עולה משנה דכי היכי דפליג בעולה פליג בחטאת: **רב אשי אמר.** לעולה לא פליג ולא תיקשה דבשלמא עולת העוף שעשאה למטה כיון דחטאת הכשירה בסימן אחד וגמר עבודתה ממהר להשלים קודם שיחול על [יג] זו שם עולה פסולה וזו היא [כ] הכשירה בשני סימנין [כא] ולפיכך סימן ראשון אינו פוסל בה משום עשיית מטה ועולת העוף למטה ליתא ויש כאן שינוי מעשה עולה והיכי מעשה חטאת מכיון שמלק בה סימן א' ועדיין לא חל עליה שם פסול עולה חל עליה שם חטאת כשירה הילכך נמשכה ויוצאה משם עולה ונעשית חטאת: **אלא חטאת.** עשאה למעלה כמעשה עולה בשני סימנין ולשם עולה: **כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה.** משום מליקת מעלה אין כאן שינוי [כב] להפקיע ממנה שם חטאת ואין כאן [כג] שינוי השם וכיון דחטאת גמר עבודתה סימן אחד מקודש שיגמור מעשה עולה חל עליה שם חטאת שנמלקה כולה בשלא [כד] לשמה ונפסלה משום שלא לשמה וכי הדר מלק אידך סימן להביאה לכלל מעשה עולה היכי מימשכא והויא עולה: **נמשכה ונעשית חטאת.** להמשך אם כן גבי עולה למה ליה טעמא דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין [לא] היתה נמשכת מחמת המקוס ונעשית חטאת העוף קסלקא דעתך ואפילו למיסק ליה לשם חובת חטאת קאמר: ומפרש ה"ר חיים דכלל זה יהא בידך דלעולם אין הקרבן נמשך חטאת ליעשות קרבן אחר אלא מחמת שני טעמים שממשיכין אותו לפי שהיו פסולין בראשון וכשריס בשני הילכך גבי עולה צריכין שני טעמים דפסולה למטה וגם הכשרה בשני סימנין וכן חטאת העוף שעשאה למעלה אם היתה למעלה פסולה היתה נמשכת מכח שני טעמים ואם תאמר עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה חטאת תימשך ותיהוי חטאת דהא יש כאן שתי פסולות [לא] לעולה והכשירן לחטאת שהרי לא הבדיל והזה וי"ל שהמליקה מושכתו ובסימן ראשון ליכא פסול [לב] של עולה דנימא שתימשך ותיהוי חטאת והזאה מלתא אחריתי היא:

שחטן בדרום. לשם שלמים יוכיחו שהרי שינה שמו ולא שינה כו' [כ"צ]: [ד] שימעלו [ש"מ]: [ה] שמה ושינה את מקומה ושינה את מעשיה [ש"מ]: [ו] מקומה אשתיק אמר רבא אמאי אשתיק ונימא כו' [כ"צ. ש"מ]: [ז] בעלים יוכיח ששינה [ש"מ]: [ח] מעשיו ומועלין בו מדלא [ש"מ]: [ט] כמעשה עולה לשם עולה [ש"מ]: [י] אחד באידך סימן תימשך [ש"מ]: [יא] כל"ל ולפוסקי וגליה אינא מלקה. וכשמכ"י מיקון מליקה כלפנינו, ושם בכל מקום במובח: [יב] אחד הוי לה חטאת העוף דאפסילא [שמכ"י]: [יג] פליגי [כ"י]. וכש"מ פליג ר' יהושע: [יד] למימר בשינוי שום קרבן אחר [ש"מ]: [טו] ומעשיה [ש"מ]. וגי' ל"ק ע"י מעשיו: [טז] אין בו היכר עולה במעשיה כל"ל ומיכות לאו כלום היא נמקק [כתה"י וש"מ]: [יז] דחטאת בשרה נמי הויא כל"ל [ב"ש]: [יח] תיכות בדגרסינן לה נמקקות ול"ל אין לך בה מחלוקת אלא אותו ששינונו בתוכה דלא פליג כו' [ש"מ]: [יט] ל"ל עליה [ש"מ]: [כ] תיכת היא ליתא בכי"פ. ולכל"ק "דוו היא" הוא דכוי בפני"ע: [כא] סימנין ואין עבודת עולה ניכרת בסימן ראשון שבה ועולת העוף כו'. כל"ל והסאר נמחק [כתה"י וש"מ]: [כב] שינוי מעשה חטאת לחול עליה שם עולה [כתה"י]: [כג] כאן אלא שינוי השם כל"ל [ש"מ]. וכגליון הוכא ל"ל שינוי מקום: [כד] ל"ל שלא [ש"מ]. ובכ"פ מתיכת בשלא עד תיכת משום ליתא: [כו] ל"ל דהא [ש"מ]: [כז] בפ"ק ליתא חטאת יולדת, רק חטאת זוב ומצורע. וע' תוס' לקמן פט ח ד"ה אשם: [כח] דבור זה מוקף כאן אלמא לא פקע קדושתו: [ל] בש"מ נוסף דהא דקאמר דאין מועלין היינו דוקא לאחר מיצוי. מטעם דהיא נמשכת ונעשית חטאת העוף ואין בו מעילה כשעשאה בהכשר. וא"כ לאחר עבודת הדם הוא ואז פקע מעילה מחטאת העוף אבל לפני זריקה דאכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף מודה ר' יהושע רצ"ל דר"א דהכא לטעמיה כו'. כל"ל: [לא] תיכות לימא ליה נמקק. וכ"ל דילמא לא אמרי ליה משום דהוי אמר ליה הא דפרך במתניתין (מלא"ש). [וכל"ק גרס ליפרוך נימא ליה. וע' מלא"ש שדחה גירסתו]: [לב] ל"ל כל דמו (ש"מ): [לג] מקינים דוקא משום דאמרינן (ש"מ): [לד] בש"מ נוסף וכיון דעשיית כהן מהניא בהן: [לה] ל"ל נימא כיון (צ"ק). וכש"מ גרס כיון דאמר דאין בה: [לו] ל"ל שהיה (ד"ו. צ"ק): [לז] בש"מ נוסף אפילו הוי תרוייהו בשני סימנים. נ"ל בלאו הכי היתה נמשכת (כ"ב): [לח] פסילות (דפוסי ונציה): [לט] פסול אחר של כל"ל (ח"ו): [מ] עי' בח"ד רים מכילתין ד"ה אך לכאורה, מש"כ בזה:

והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. משמע דמן המוקה מועלים דק"ו דאוריתא הוא ותימה דלא מקשה מהכא לרבה דאמר ברים מעילה קדשי קדשים ששחטן בדרום אין מועלין בהן מן המוקה ומאי איצטריך ליה לאקשויי התם אחא מגו אחא וי"ל דלרבה מעילה דר' אליעזר דהכא נמי מדרבנן דעולה שעשאה למטה כחטיתה דרום היא וק"ו דקאמר ר' אליעזר היינו איש להם לבית דין לתקן מעילה:

לדבר שיש בו איסור והיתר.

ואם תאמר חטאת העוף שאינה את שמה לשם חטאת העוף דיולדת תוכיח שאינה את שמה לדבר שאין בו מעילה ומועלין בה והא [מ] פסולה היא כדאמר בפ"ק (דף ט:) לשם חטאת יולדת [מא] לשם חטאת זיר פסולה הני עולות מינהו ומיהו למאי דמסקינן בגמרא דנחית רבי אליעזר לטעמיה דרבי יהושע משום דנמשכת ונעשית חטאת העוף ניחא וי"ל דר' יהושע הוה מלי לאהדורי זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות כדקאמר ר"ש בפ"ק דמנחות (דף ג:) וא"כ אין מועלין בה דהא כשירה הוא: [מב] **א"ר אליעזר אשם ששחטו בצפון לשם שלמים יוכיח דמועלין.** [מג] תימה לי אימת מועלין אי לאחר זריקה ליכא מעילה דהא מותר באכילה ואי לפני זריקה כפרש"י עולת העוף נמי לפני הזאה ומילוי מודה ר' יהושע דמועלין [מד] דאכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף וכ"ל דר"א דאמר אשם שלא לשמו פסול כחטאת ומיירי לאחר זריקה. ברו"ך. תימה לי לימא ליה שכן שינה את שמו לדבר האסור ולדבר המותר כדקאמר במתני' וכי פריך בסמוך לימא ליה שינוי בעלים לימא [מא] ליה הא דפריך במתני'. ברו"ך: **בשינוי בעלים.** ה"ג הוה מלי למימר אשם מצורע שקבל דמו [מב] בדרום בכלי לשם שלמים יוכיח שהרי שינה שמו ושינה מקומו ושינה מעשיו דצריך קבלה ביד כדאמר ברים איזהו מקומן (לעיל דף מז:) שני כהנים מקבלין את דמו אחד ביד ואחד בכלי: **חטאת** העוף שעשאה למעלה כו'. משאר קדשי קדשים ששחטן בדרום לשם קדשים קלים לא פריך שימשכו אלא מקריבים [מג] דאמרי' (יומא מא.) אין הקיים מתפרשות אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן [מד] הילכך תיהני נמי הכא שתימשך: **ועולת העוף למטה ליתא.** מתוך דברי רב אשי משמע דאי היתה למטה אע"פ דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין לא היתה נמשכת ונעשית חטאת העוף ותימה א"כ גבי חטאת העוף כיון דאמר מר מליקה בכל מקום במזבח כשירה למה ליה למימר מכי מלק בה סימן אחד מיפסלא בה האמר [מה] כיון דאין בה שינוי מקום איכה יכולה להימשך ועוד קשה דמשמע אם היתה נפסלת למעלה היתה נמשכת לעולה שהרי [מו] המקוס גורס לה בפסול שני עולה למה ליה טעמא דהאי בסימן אחד והאי בשני סימנין [מז] היתה נמשכת מחמת המקוס ונעשית חטאת העוף ומפרש ה"ר חיים דכלל זה יהא בידך דלעולם אין הקרבן נמשך חטאת לעשות קרבן אחר אלא מחמת שני טעמים שממשיכין אותו לפי שהיו פסולין בראשון וכשריס בשני הילכך גבי עולה צריכין שני טעמים דפסולה למטה וגם הכשרה בשני סימנין וכן חטאת העוף שעשאה למעלה אם היתה למעלה פסולה היתה נמשכת מכח שני טעמים ואם תאמר עולת העוף שעשאה למעלה כמעשה חטאת תימשך ותיהוי חטאת דהא יש כאן שתי פסולות [מח] לעולה והכשירן לחטאת שהרי לא הבדיל והזה וי"ל שהמליקה מושכתו ובסימן ראשון ליכא פסול [מט] של עולה דנימא שתימשך ותיהוי חטאת והזאה מלתא אחריתי היא:

מסורת הש"ס

מ) סנהדרין נא. מנחות נז: חולין מט: קא:, נ) לעיל סג: וש"נ

שינויי נוסחאות

א) יוכיחו ששינה כל"ל (*ש"מ): ב) שאע"פ (*ש"מ): ג) שכן שינה את שמו ולא שינה כו' (כ"י צ): ד) שימעלו (*ש"מ): ה) שמה ושינה את מקומה ושינה את מעשיה (*ש"מ): ו) מקומה אשתיק אמר רבא אמאי אשתיק ונימא כו' (כ"י צ. ש"מ): ז) בעלים יוכיח ששינה (ש"מ): ח) מעשיו ומועלין בו מדלא (*ש"מ): ט) כמעשה עולה לשם עולה (*ש"מ): י) אחד באידך סימן תימשך (ש"מ): יא) כל"ל ולפוסקי וגליה ליתא מלקה. וכשמכ"י מיקון מליקה כלפנינו, ושם בכל מקום במובח: יב) אחד הוי לה חטאת העוף דאפסילא (שמכ"י): יג) פליגי (כ"י). וכש"מ פליג ר' יהושע: יד) למימר בשינוי שום קרבן אחר (*ש"מ): טו) ומעשיה (*ש"מ). וגי' ל"ק ע"י מעשיו: טז) אין בו היכר עולה במעשיה כל"ל ומיכות לאו כלום היא נמקק (כתה"י וש"מ): יז) דחטאת בשרה נמי הויא כל"ל (*ב"ש): יח) תיכות בדגרסינן לה נמקקות ול"ל אין לך בה מחלוקת אלא אותו ששינונו בתוכה דלא פליג כו' (*ש"מ): יט) ל"ל עליה (*ש"מ): כ) תיכת היא ליתא בכי"פ. ולכל"ק "דוו היא" הוא דכוי בפני"ע: כא) סימנין ואין עבודת עולה ניכרת בסימן ראשון שבה ועולת העוף כו'. כל"ל והסאר נמחק (כתה"י וש"מ): כב) שינוי מעשה חטאת לחול עליה שם עולה (כתה"י): כג) כאן אלא שינוי השם כל"ל (*ש"מ). וכגליון הוכא ל"ל שינוי מקום: כד) ל"ל שלא (ש"מ). ובכ"פ מתיכת בשלא עד תיכת משום ליתא: כו) ל"ל דהא (ש"מ): כז) בפ"ק ליתא חטאת יולדת, רק חטאת זוב ומצורע. וע' תוס' לקמן פט ח ד"ה אשם: כח) דבור זה מוקף כאן אלמא לא פקע קדושתו: ל) בש"מ נוסף דהא דקאמר דאין מועלין היינו דוקא לאחר מיצוי, מטעם דהיא נמשכת ונעשית חטאת העוף ואין בו מעילה כשעשאה בהכשר. וא"כ לאחר עבודת הדם הוא ואז פקע מעילה מחטאת העוף אבל לפני זריקה דאכתי לא נמשכה להיות כחטאת העוף מודה ר' יהושע רצ"ל דר"א דהכא לטעמיה כו'. כל"ל: לא) תיכות לימא ליה נמקק. וכ"ל דילמא לא אמרי ליה משום דהוי אמר ליה הא דפרך במתניתין (מלא"ש). [וכל"ק גרס ליפרוך נימא ליה. וע' מלא"ש שדחה גירסתו]: לב) ל"ל כל דמו (ש"מ): לג) מקינים דוקא משום דאמרינן (ש"מ): לד) בש"מ נוסף וכיון דעשיית כהן מהניא בהן: לה) ל"ל נימא כיון (צ"ק). וכש"מ גרס כיון דאמר דאין בה: לו) ל"ל שהיה (ד"ו. צ"ק): לז) בש"מ נוסף אפילו הוי תרוייהו בשני סימנים. נ"ל בלאו הכי היתה נמשכת (כ"ב): לח) פסילות (דפוסי ונציה): לט) פסול אחר של כל"ל (ח"ו): מ) עי' בח"ד רים מכילתין ד"ה אך לכאורה, מש"כ בזה:

עין משפט נר מצוה

ח א מיי' פ"ג מהלכות מעילה הלכה ג:
ט ב מיי' פ"ז מהלכות פסולי המוקדשין הלכה ו:

שיטה מקובצת

והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום כו'. תימה למ"ל (מעילה ג:) מאי מועלין בהן מדרבנן, תקצי ליה מאי שייך לעשות יוכיח בכאן דפליגי במעילה מן המוקה, וי"ל דמ"מ מיימי שפיר דאם איתא דעולת העוף נמשכת כשעיה בה ונעשית חטאת ואין בה מעילה מן המוקה, מ"מ קדשי קדשים ששחטן בדרום לא היה לנו להתמיה לנסוג בהן מעילה אפי' מדרבנן (תו' אחרות): **שכן שינה את שמם לדבר שיש בו איסור והיתר.** [וא"מ] חטאת בהמה [מב] ששחטה לשם חטאת העוף תוכיח שאינה את שמה לדבר שהוא היתר ומועלין בה שהרי פסולה היא כשעשאה אלא לשמה, מיהו כו' (בכתב כתה"י לדבר) ניחא, ודוקא בעוף לגיכא אלא סימן אחד חטאתא כדמפרש בגמ'. ועי"ל דשמא ר"א דהכא סבר לה כר"ש דאמר בפ"ק דמנחות (דף ג:) זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות וא"כ כי שחטה לשם חטאת העוף לא מיפסלא בהכי (תו' אחרות): **ונימא** ליה אשם ששחטו בדרום לשם שלמים בשינוי בעלים כו'. תימה לי דתניא הכא שני בעלים שוי מעשה טפי משני קדש, ולעיל בפ"ק (דף ד.) הוה תפני מעיקרא טפי שני קדש משני בעלים (רי"ב"א ד"ה. ב"ש): **אי** הכי **חטאת** העוף נמי [בה] תיכשך כו'. הקשה בקונטרס למאי הלכתא תיעשה עולה, אי לענין שלא תאכל כמו עולה הלא אלא זה נמי אינה נאכלת דחטאת שלא לשמה פסולה, ואי למעילה, חטאת שלא לשמה אינה יוצא מידי מעילה. ותירץ בקונטרס לענין למיסק לחובה דקס"ד דאתא דר' יהושע למיסק לחובה נמי קאמר, אבל לפי המסקנא דקאמר דקתני דלמיסק לחובה לא אמר ר' יהושע, לא פריך מידי. ודוחק לומר כן דלא ידע המסקנא דאתא. ונראה לפר"מ דלענין הקטרה קאמר דאם עלתה לא תרד כמו עולה, כמו שאמר ר' יהושע גבי עולה במתני' דאין מועלין שמע מינה דמשכת לחיות חטאת בכל ענין גם לענין הקטרה דאמרי' אפי' אם עלתה תרד כדין חטאת וה"ל להיקף כדפי': **ועולת העוף למטה ליתא.** תימה דבסלי שעמא מגי דמש"ה הכא נמשכת דהמשכה תלויה בגמרי בגיעור מקום, אבל גבי חטאת ליכא שיעור מקום, וא"כ למה לי מו טעמא דזה בסימן אחד וזה בשני סימנין. ואמר רבינו חיים דכלל זה כו' (בכתב כתה"י ושלא) דבעינן ב' פסולים שיעור מקום ושיעור סימן. וא"ת א"כ גבי חטאת העוף נמי הא' מקום כשעשאה למעלה לחוד דבכל מקום במזבח כשרה ולמה מאריך כל כך מכי מלק סימן אחד מיפסלא, דהא כיון שאין בה ב' פסולים אינה נמשכת, וי"ל דמ"מ אמרי יש שני פסולים בחטאת מחמת שיעור שעשאה כמעשה עולה דהא שחטה שלא לשמה דהוי פסול בחטאת ועוד בשני סימנין, הלכך הוצרך לפרש דפסול ב' סימנין לא חשיב להיות נמשך לעולה משום דמיפסלא בסימן ראשון כדמסיק, אבל גבי עולה דכשר שלא לשמה הוצרך לשיעור של סימנין. וא"ת היא גופיה טעמא אאי בחטאת מיפסלא בסימן ראשון דאינו הכשר, אדרבה בלאוהו סימן המשון ותהוי עולה ולא מיפסלא מחמת שיעור הכשר, וי"ל דכיון דאתה נמשכת רק ע"י שני פסולים א"כ קודם שבא פסול שני שמלק סימן שני כבר נפסלת מחמת חטאת שעשאה שלא לשמה דאמרי' שם חטאת עליה, והייני דקאמר מכי מלק סימן אחד מיפסלא לה כלומר ועדיין שם חטאת עליה ולכך נפסלת לאכתי לא בא פסול שני וכאשר בא פסול שני היכי מימשכא והויא עולת העוף (לשון תו' מהר"פ): **תוד"ה א"ר אליעזר כו'** ומיירי לאחר זריקה. דלפי לאחר זריקה אינו מוציא מידי מעילה. וא"א א"כ ליתא ליה כשר שלא לשמו כרבנן דפ"ק, וי"ל משום דהוי מלי למיפרך ליה אף לרבי ר' יהושע חטאת ששחטה בצפון לשם שלמים דבדרום בשינוי בעלים. ומאמר דבעינן ב' פסולים שיעור מקום ושיעור סימן. וא"ת א"כ גבי חטאת העוף נמי הא' מקום כשעשאה למעלה לחוד דבכל מקום במזבח כשרה ולמה מאריך כל כך מכי מלק סימן אחד מיפסלא, דהא כיון שאין בה ב' פסולים אינה נמשכת, וי"ל דמ"מ אמרי יש שני פסולים בחטאת מחמת שיעור שעשאה כמעשה עולה דהא שחטה שלא לשמה דהוי פסול בחטאת ועוד בשני סימנין, הלכך הוצרך לפרש דפסול ב' סימנין לא חשיב להיות נמשך לעולה משום דמיפסלא בסימן ראשון כדמסיק, אבל גבי עולה דכשר שלא לשמה הוצרך לשיעור של סימנין. וא"ת היא גופיה טעמא אאי בחטאת מיפסלא בסימן ראשון דאינו הכשר, אדרבה בלאוהו סימן המשון ותהוי עולה ולא מיפסלא מחמת שיעור הכשר, וי"ל דכיון דאתה נמשכת רק ע"י שני פסולים א"כ קודם שבא פסול שני שמלק סימן שני כבר נפסלת מחמת חטאת שעשאה שלא לשמה דאמרי' שם חטאת עליה, והייני דקאמר מכי מלק סימן אחד מיפסלא לה כלומר ועדיין שם חטאת עליה ולכך נפסלת לאכתי לא בא פסול שני וכאשר בא פסול שני היכי מימשכא והויא עולת העוף (לשון תו' מהר"פ): **תוד"ה א"ר אליעזר כו'** ומיירי לאחר זריקה. דלפי לאחר זריקה אינו מוציא מידי מעילה. וא"א א"כ ליתא ליה כשר שלא לשמו כרבנן דפ"ק, וי"ל משום דהוי מלי למיפרך ליה אף לרבי ר' יהושע חטאת ששחטה בצפון לשם שלמים דבדרום בשינוי בעלים. ומאמר דבעינן ב' פסולים שיעור מקום ושיעור סימן. וא"ת א"כ גבי חטאת העוף נמי הא' מקום כשעשאה למעלה לחוד דבכל מקום במזבח כשרה ולמה מאריך כל כך מכי מלק סימן אחד מיפסלא, דהא כיון שאין בה ב' פסולים אינה נמשכת, וי"ל דמ"מ אמרי יש שני פסולים בחטאת מחמת שיעור שעשאה כמעשה עולה דהא שחטה שלא לשמה דהוי פסול בחטאת ועוד בשני סימנין, הלכך הוצרך לפרש דפסול ב' סימנין לא חשיב להיות נמשך לעולה משום דמיפסלא בסימן ראשון כדמסיק, אבל גבי עולה דכשר שלא לשמה הוצרך לשיעור של סימנין. וא"ת היא גופיה טעמא אאי בחטאת מיפסלא בסימן ראשון דאינו הכשר, אדרבה בלאוהו סימן המשון ותהוי עולה ולא מיפסלא מחמת שיעור הכשר, וי"ל דכיון דאתה נמשכת רק ע"י שני פסולים א"כ קודם שבא פסול שני שמלק סימן שני כבר נפסלת מחמת חטאת שעשאה שלא לשמה דאמרי' שם חטאת עליה, והייני דקאמר מכי מלק סימן אחד מיפסלא לה כלומר ועדיין שם חטאת עליה ולכך נפסלת לאכתי לא בא פסול שני וכאשר בא פסול שני היכי מימשכא והויא עולת העוף (לשון תו' מהר"פ): **תוד"ה א"ר אליעזר כו'** ומיירי לאחר זריקה. דלפי לאחר זריקה אינו מוציא מידי מעילה. וא"א א"כ ליתא ליה כשר שלא לשמו כרבנן דפ"ק, וי"ל משום דהוי מלי למיפרך ליה אף לרבי ר' יהושע חטאת ששחטה בצפון לשם שלמים דבדרום בשינוי בעלים. ומאמר דבעינן ב' פסולים שיעור מקום ושיעור סימן. וא"ת א"כ גבי חטאת העוף נמי הא' מקום כשעשאה למעלה לחוד דבכל מקום במזבח כשרה ולמה מאריך כל כך מכי מלק סימן אחד מיפסלא, דהא כיון שאין בה ב' פסולים אינה נמשכת, וי"ל דמ"מ אמרי יש שני פסולים בחטאת מחמת שיעור שעשאה כמעשה עולה דהא שחטה שלא לשמה דהוי פסול בחטאת ועוד בשני סימנין, הלכך הוצרך לפרש דפסול ב' סימנין לא חשיב להיות נמשך לעולה משום דמיפסלא בסימן ראשון כדמסיק, אבל גבי עולה דכשר שלא לשמה הוצרך לשיעור של סימנין. וא"ת היא גופיה טעמא אאי בחטאת מיפסלא בסימן ראשון דאינו הכשר, אדרבה בלאוהו סימן המשון ותהוי עולה ולא מיפסלא מחמת שיעור הכשר, וי"ל דכיון דאתה נמשכת רק ע"י שני פסולים א"כ קודם שבא פסול שני שמלק סימן שני כבר נפסלת מחמת חטאת שעשאה שלא לשמה דאמרי' שם חטאת עליה, והייני דקאמר מכי מלק סימן אחד מיפסלא לה כלומר ועדיין שם חטאת עליה ולכך נפסלת לאכתי לא בא פסול שני וכאשר בא פסול שני היכי מימשכא והויא עולת העוף

לשמו (הר"פ): ד"ה חטאת כו' הלכך תיהני נמי הכא שתימשך. נ"כ, אבל בשאר קרבנות לא מהני כלל עשייה כהן, כך מירך רבינו חיים. וריב"ל מירך דדוקא בעופות דליכא אלא ב' מיני קרבנות חטאת או עולה שייך טעם המשכה, דמיד שעיה מעשה עולה ועשאה מעשה חטאת נמשכת להיות חטאת, אבל בבהמה היכא מוכח מתוך מעשיו דתהוי שלמים הרי יש הרבה קרבנות שדומין במעשיהן זה לזה:

בתרי גברי מי אמר. תימה היכי ס"ד מעיקרא שתימשך עולת לגה ותיעשה חטאת רחל ושמא ס"ד בשהתנה [ל] אם תיפסל לגבי דידה שיועיל לחבירתה אם יוכל ומסיק בתרי גברי מי אמר דלא מיירי כלל בהתנו ומיהו לא משמע לישנא הכי וגראה דמיירי בשחייבין [לא] כל אחת חטאת ועולה ונתנו קן אחד לכהן לעשות ממנו חטאת לזו ועולה לזו והובדר איזו לחטאת ואיזו לעולה ולמה הכי [לב] פריך דנהי דהקרבת עולה למטה תימשך ותהיה חטאת ותפטר מן החטאת שהיא עצמה חייבת ומשני בתרי גברי מי אמר דהיינו תרי גברי דכשנתנו שתיהן לכהן חטאת לרחל ועולה לגלה והכהן טעה להקריב עולת לגה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת שהיה סבור שהיא חטאת רחל אין תפטר לגה מחטאת שהיא חייבת משום דנמשכת עולתה ונעשית חטאת הרי לשם רחל עשאה ויש כאן שינוי בעלים וא"ת אמאי לא פריך מרישא דתנן במס' קינים (פ"ג מ"ח) אחת לזו ואחת לזו שתים לזו ושתים לזו [ג' לזו] וג' לזו [לג] מחלה כשר ומחלה פסול חליו למעלה וחליו למטה את שלמעלה מחלה כשר ומחלה פסול ואת שלמטה מחלה כשר ומחלה פסול פי' כל קן וקן עומד בפני עצמו ולא שעשה מכל אחת חליו למעלה וחליו למטה אלא שלשה קיניים שליימים עשה למעלה וג' שליימים עשה למטה והשתא מאותן שליימים שלמעלה אין כשר אלא העולות ומאותן שלמטה החטאות ואי בהנך דלמטה שתים מהן של אשה אחת לא מיפסלי מייייהו אלא פרידה א' דהא מיחייבא ג' חטאות וממשכה עולה ונעשת חטאת ואמאי תני דשלמטה מחלה כשר ומחלה פסול וי"ל דקתני הכי משום דאימר שלשתן של אשה אחת ואגב גרגא יפרש [לד] סיפא דהך בצא אחת לזו שתים לזו שלש לזו עשר לזו מאה לזו עשה כולן למעלה כו' עד חליה [לה] למעלה וחליו למטה המרובה כשר פירוש אותן ארבע נשים של אחת ושל שתים ושל שלש ושל עשר לא יצאו כלל ידי חובתן דאינן יודעות אם כל קייניהן למעלה דמתיין חטאות או כל קייניהן למטה דמתיין עולה אבל אותן של מאה אמרינן [לו] (קינים פ"ג) יש מהן מ"ב למעלה ומ"ב למטה דבין כולהו [לז] קט"ז קיניים וכשעשה נ"מ למעלה ונ"מ למטה דל מייייהו ט"ז דמספקא להו בהך נשי פש להו מ"ב ומתכשרי להו לכל הפחות מ"ב חטאות ומ"ב עולות: **חטאת** ועולה. לא הוה צריך למיתני אלא סתומה ומפורשת דבחטאת ועולה אין מרויח כלום:

ת"ש [ו]א חטאת לזו ועולה לזו עשה שתיהן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול שתיהן למטה מחצה כשר ומחצה פסול אחת למעלה ואחת למטה שתיהן פסולות שאני אומר חטאת קרבה למעלה ועולה קרבה למטה נהי נמי דעולה קרבה למטה תימשוך ותהוי חטאת העוף אימור דא"ר יהושע בחד גברא בתרי גברי מי אמר ת"ש [ז]ב חטאת ועולה וסתומה [א] ומפורשת עשה כולן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול [ג]חציין למעלה וחציין למטה אינה כשירה אלא סתומה ומתחלקת ביניהן ואילו מפורשין לא ואמאי נהי נמי דעולה קרבה למטה תימשוך [ב] ותיהוי חטאת העוף וכי תימא הא דלא כר' יהושע ומי מצית אמרת הכי תא שמע [ג] [ד]האשה שאמרה הרי עלי קן אם אלד זכר ילדה זכר מביאה שתי קינים אחת לנדרה ואחת לחובתה נתנתן לכהן הכהן צריך לעשותן שלש למעלה ואחת למטה לא עשה כן אלא עשה שתים למעלה וב' למטה ולא נמלך צריכה שתביא עוד פרידה אחת ותקריבנה למעלה ממין א' ומשני מינין תביא שתים [ה]פרשה נדרה [צריכה] להביא עוד ג' פרידין [ד] ממין אחד ומב' מינין תביא ד' [י]קבעה נדרה

חטאת לזו ועולה לזו. מתנה היא במס' קיינין (פ"ג מ"ג) ולקמן אמרינן סתם קיינין רבי יהושע היא: **חטאת לזו כו'.** רחל שהיתה לריכה חטאת נלידתה ועולתה כבר קרבה ולגה היתה לריכה עולה שכבר קרבה חטאתה ולקחו קן בעירוד וקבעו פרידה אחת לחטאת רחל ופרידה אחת לעולת לגה ונתנום לכהן: **עשה שתיהן למעלה.** לשם עולה: **מחלה כשירה** ה[ו] **ומחלה פסולה.** עולה כשירה וחטאת פסולה: **תימשך כו'.** ותלא ידי חובתה [ו] ממה נפשך אם חטאתה קרבה למטה הרי טוב ואם לאו הרי עולת חברתה קרבה למטה ונעשית חטאת וחברתה אינה לריכה לה: **בתרי גברי מי אמר.** היאך קרבנה של זו יעלה לזו שאין לה חלק בו: **חטאת ועולה סתומה** [ז] **ומפורשת עשה כולן למעלה מחלה כשר ומחלה פסול כולן למטה מחלה כשר ומחלה פסול חליין למעלה וחליין למטה אין כשר אלא סתומה ומתחלקת ביניהן.** ה"ג לה במסכת קיינין (שם מ"ד) [ח]שתי נשים שלקחו ג' קיינין בעירוד זו לריכה עולה וקן אלם ג' חטאת וג' עולה דהיינו שתי עולות וחטאת וזו לריכה שתי חטאות ועולה ופירשו אחד מן הקיינים [ט]פרידה עולה לזו ופרידה חטאת לזו ואחד מן הקיינין הניחו סתומה לא [י] פירשו איזה פרידה חטאת ואיזה פרידה עולה והג' פירשו פרידה זו עולה ופרידה זו חטאת אבל שמות בעלים לא נתפרשו הרי חטאת לזו ועולה לזו [יא] וקן סתומה וקן מפורשת לריך להקריב ב' הקיינים הללו סתם על שתיהן העולות למעלה וחטאות למטה והחטאת [יב] לזו והעולה לזו לריך להקריב לשם בעלים ונתנום לכהן: **עשה כולן למעלה.** כסבור כולן עולות: **מחלה כשר ומחלה פסול.** כל החטאות פסולות ולריכות להביא כל חטאות שעליהן: **כולן למטה.** כסבור כולן חטאות: **מחלה כשר ומחלה פסול.** כל העולות פסולות ולריכות להביא כל עולות שעליהן: **חליין למעלה כו'.** אין כשר בכולן אלא קן סתומה דהי מייייהו לעבד עולה והי מייייהו לעבד חטאת כשירה [ד] דקיינין שלא נתפרשו בלקיחת בעלים [ג] לא מתפרשות שוב אלא בעשיית כהן כגון דפסיעה ליה לכל קן וקן היה בפני עצמו ומכל קן [יד] אחד עשה אחד למעלה ואחד למטה: והיא מתחלקת ביניהם. הואיל ובעירוד לקחוס האחת יולאה בה ידי חטאת והאחת יצאה בה ידי עולה ויקחו קן אחד עוד ביניהן ויקריבו בתנאי אם עולה לראשונה לרחל וחטאת לגלה תהא בקן אביה זו עולה לגלה וחטאת לרחל ואם חילוף חילוף ואילו [טו] מפורשות לא אית בה כשירה אפילו פרידה: **ואמאי.** בשלמא חטאת ועולה שהיו מפורשים לשם [טז] בעלים לא קשיא לן דהוו להו תרי גברי אלא קן מפורשת אלא היתה מפורשת לשם בעלים אלא איזו פרידה חטאת ואיזה עולה בין [יז] שתיהן היה בעירוד אמאי פסולה אותה פרידה שנעשית למטה כמעשה חטאת לשם חטאת נהי נמי דעולה הואי הואיל וקרבה למטה תימשך ותיהוי חטאת ולא יהו לריכות להביא בעירוד אלא עולה אחת ויאמרו אם עולת קן מפורשת לרחל תהא זו לגלה ואם היא לגלה תהא זו לרחל: **וכי תימא הא דלא כרבי יהושע ומי מלית אמרת הכי. תא שמע.** דקיינין רבי יהושע דתנן בסיפא דמסכת קיינין האשה שאמרה כו' וקתני סיפא אמר רבי יהושע זהו שאמרו כו' אלמא סתמא דקיינין רבי יהושע: [יח]**הרי עלי קן כו' ואחת לחובתה.** לגלדה: **שלש למעלן ואחת למטן.** דנדרה שתיהן עולות וחובתה אחת לעולה ואחת לחטאת: **עשה שתים למעלה ושתים למטה.** כסבור שתי הקיינין חובה עליה שמא יולדת בזוג היתה הוזקקה לקן לידה וקן זיבה: **ולא נמלך.** בה לדעת על מה הביאתן: **לריכה שתביא עוד פרידה אחת ותקריבנו למעלה ממין אחד ומשתי מינין תביא שתים.** כלומר אם הראשונה [יט] מין אחד היו שני הקיינין תורין או שניהן בני יונה תביא עוד פרידה אחת מאותו המין לעולה ויצתה ידי הכל שמקן [כ] שהקריב הכהן ראשון יצתה ידי לידתה שהרי לשם חובה קרב והשני נשאר לנדרה ונפסל גוזל אחד מהן בעשיית מטה והרי זה יהיה תחתיו ואם הראשונה [יט] משני מינין היו קן תורים וקן בני יונה תביא שתים תור ובני [כא] יונה ויקריב שניהן למעלה משום דמספקא לן איזה קן משניהן הראשונים קרב אחרון והוי לנדרה ונפסל ממנו גוזל אחד ולריכה להשלימו מאותו המין דתנן במסכת קיינין (פ"ב מ"ה) אין מביאין תור כנגד בן יונה ולא בן יונה כנגד תור: **פירשה נדרה.** כשנדרה הרי עלי קן פירשה את המין שתביא ואינה יודעת מה פירשה אם תורים אם בני יונה והיא נתנה שני קיינין לכהן כדאמרינן ועשה אחת [כב] למעלה ואחת למטה לריכה להביא עוד ג' פרידין למעלה ממין אחד [כג] ומשני מינין תביא ארבע דכיון שפירשה ואינה יודעת מה פירשה מתחילתה הוזקקה להביא ג' קיינין שנים לנדרה אחד מן התורים ואחד מן בני יונה דהא לא ידעה מה נדרה והשלישי לחובתה מאיזה מין שתרלה והיא הביאה שנים וקרב הראשון לחובתה ונשאר השני לנדרה ונפסל הימנו גוזל אחד הילכך אם ממין אחד היו הראשונים לריכה שתביא אחד מאותו המין להשלים [כד] הנפסל וקן אחר משום דלא ידעה מה פירשה ואם שני מינין היו לריכה שתביא ד' וכולן עולות משום דמספקא לן איזה מין קרב אחרון שלריכה להשלים מאותו המין גוזל הנפסל ולהביא קן אלם ממין אחר שהרי [כה] אינה יודעת אם לריכה תור ושני בני יונה או בן יונה ושתי תורין לפיכך תביא שתי תורין ושני בני יונה ותאמר אחד מאילו שממין הנפסל יהיה תחתיו והשני יהא נדבה וקן השני יהא שפך פירושה: **קבעה נדרה.** [כו]להביאה עם חובתה שאמרה הרי עלי קן להביאו עם חובתי ופירשתו ואינה יודעת מה פירשה כדאמרן והביאה שתי קיינין ונתנתן לכהן ועשה כמו שאמרנו: [כז] **לריכה שתביא עוד חמש פרידין למעלה** [כח] **ממין אחד ומשני מינים תביא שש.** [דכיון] דקבעה עליה נדרה [כט] חובתה הוקבע עליה קרבן [לא] גדול אלא אם היתה יודעת מה פירשה וזו אלא יחד אם היתה יודעת מה פירשה הוזקקה

עתה שנפסל אחד מן הראשונים א"ל לא נפטרה הראשונים מנדרה כלל שהרי לריכה להביא ג' עולות בימה והנה לא קרב למעלה כי אם שנים, ולכך לריכה להביא עוד ג' ממין אחד וב' ממין אחד כדפי'. וריב"א הקשה היאך מביאה חובה אחרת קין שמחובתה היא פטורה, דהא משום דקבעה נדרה להביא עם חובתה משום הכי לא פקעה חובת חובתה שיכולה להפטר ממנה אם תביאנה בפני עלמה אלא לפי שקבעה נדרה אתה מחייבה להביאה יחד, וא"כ שנפטרה כבר מחובתה הראשונה שהיא מביאה אינה כלום דאין חובה אחר חובה. ותירץ מורי דלא קשה מידי דודאי אותו שלישי שמביאה אינה לחובתה הלכבר נפטרה מחובתה הראשונה, וס"מ היא מביאה חובה אחרת משום דהוי כאילו נדרה בשעת נדרה שאם לא תביא עם חובתה שתחזור ותביא ג' עולות לנדרה לקיים הקרבן גדול, ועשלה אותו שלישי שמביאה אינה לחובתה שכבר נפטרה כדפי'. וכ"מ ס"א שהרוץ שיהיה השלישי ממין חובתה, וי"ל דהואיל ואתמה שתביא נדרה עם חובתה ס"ל נתבטלה הקרבנה מעולה אחת ממין חובתה והיולא בה לחיות הקרב עם נדרה: **קבעה** נדרה. עי' בהשמטות בסוף המסכת: **רש"י** ד"ה חציין למעלה כו' ומבל קן עשה אחד למעלה ואחד למטה. ס"ג, דאל"כ שמא הסתומה קרבה סולה למעלה או למטה. בספר יבן (ב"ש):

ל מיי' פ"ח מהל' פסולי המוקדשין הלכה (ח) [ע]:
יא ב מיי' שם הלכה י:
יב ג מיי' שם הלכה יא:
יג ד מיי' שם פרק י הלכה ג:
יד ה מיי' שם הלכה ב:
טו ו מיי' שם הלכה ג:

שיטה מקובצת

בתרי גברי מי אמר. פ"ה והיאך יעלה כו'. ותימה ודקאמר לה מאי קאמר לה. לכך נראה לפרש דהכא לא מיירי כגון שהביאה כל אחת ואחת עוף אחד מלבד (זה) [זו] חטאת (זה) [זו] עולה כדפ"ה, אלא עדיין מיירת כל אחת ואחת עוף אחד מלבד זו חטאת וזו עולה, והלכך פריך שפיר תימשך ותהוי [חטאת] ותיפטר מחטאת שהיא מיירת עדיין, וא"ת א"כ אמאי משני בתרי גברי מי אמר דהלא (אמריגן) לאד דבא אמרינן שיעלה ויתמך, וי"ל דס"ק בתרי גברי מי אמר כלומר כיון שעשה שיהם למטה כדין חטאת מסתמא היה דעתו לשם אותה האשה שהיתה רואיה לה לחטאת של עכשיו וא"כ איך יעלה חטאת לאותה האשה שחייבת עדיין חטאת והרי היא חטאת בעיני בעלים דשמה: **חטאת** ועולה סתומה ומפורשת. עיין בהשמטות בסוף המסכת: **אינה** אלא סתומה. פ"ה כגון שכל קן וקן הוא בפני עלמו והשתא ודאי מכל אחד עשה חליו למעלה וחליו למטה הילכך אם סתומה כשירה דיין דלא פירשה בעשיית כהן אלוים ומתחלק ביניהם אלא פירש הכהן לאיזה אשה תהיה עולה ולאיזה אשה תהיה חטאת והן לקחו בעירוד ולריכות להביא עוד קן אחת בסותפות ויקריבום בתנאי כו' עד חילוף ומנלא שכל אחת ואחת יש לה חטאת ועולה והמתחייבת ב' עולות בניא עוד חטאת והמתחייבת ג' עולות בניא עוד עולה ודוקא שכל קן וקן בפני עלמה ועשה הכהן חליו למעלה וחליו למטה מכל קן וקן אבל אם היו כולן משורבין גם הסתומה פסולה דשמא שניהם היו למעלה או למטה: והשר משלנו פי' דלפשט"ד ז"ל אלא סתומה ומפורשת וקן גרים הראב"ד ז"ל: **ואמאי** נהי כו' תימשך ותהוי חטאת העוף. פ"ה בשלמא חטאת ועולה שהן מפורשת כו' לתימשך ותהוי חטאת אחת. ולפי' אשר משלנו נ"ל מפורשת דפריך אפי' מפורשת בבעלים דלא הוי שיתו בעלים דיין שעירבן ואין יודע מי חטאת רחל ומי עולת לגה מסתמא לא פירש למי עשאן ואין זה שיתו בעלים והוי כאילו אמר זו לשם בעלים זו לשם בעלים: **הרי** עלי קן (בשאלה) [אם אלד] זכר. ה"ה ילולת נקבה, אלא אורחא דמילתא קתני שהאשה נודרת להביא קרבן לכשתלד זכר כדכתיב (משלי לא) מה בבי ומה בר בטני ומה בר נדרי (הרד"ה ז"ל): **ומשני** מינין. עיין בהשמטות בסוף המסכת: **פירשה** נדרה. עי' בהשמטות בסוף המסכת: **תביא** ארבע. כאילו לא הביאה כלל לנדרה, דבר' פרידין היא נפטרה ממה נפקא

מסורת הש"ס

א) גירסת הרא"ש תחומה בלא ו"ו. והיינו דמיירי בב' קיינים בלבד. וגי' רש"י ותחומה בוא"ו, ומפרש לה בג' קיינים [וכ"כ מדברי הרמב"ם בפי' המשנה (יד דוד)]. עי' במפרש קוקיין שם, ולאה אות ז: **ב)** ל"ל תימשך (ב"ש): **ג)** בס"א הא תנן, ותיבת ת"ש נמחק (ש"מ): **ד)** פרידין למעלה (כי"מ, וכ"ה ברש"י): **ה)** כשר ומחצה פסול (*ש"מ): **ו)** חובתה של חטאת ממ"נ (*ש"מ): **ז)** ל"ל וסתומה. וכ"ה בכתה"י ואמת"י. ולאפוקי מגירסת הרא"ש דגרים סתומה בלא ו"ו, כ' אות ח: **ח)** וה"פ שתי (*ש"מ): **ט)** ל"ל וקבעו פרידה (ש"מ): **י)** שלא (שמב"י): **יא)** לזו, אלא שני קנים הם סתומים ויש לכהן להקריב ב' הקנים כו' כל"ל והשאר נמחק (ש"מ): **יב)** והחטאת של זו והעולה של זו כל"ל (*ש"מ): **יג)** בעלים תלויות בעשיית כהן וכגון כו' כל"ל והשאר נמחק (*ש"מ): **יד)** תיבת קן נמחק (*ש"מ): **טו)** כלן מה"ד ואילו מפורשות לא. אין בה כשירה ואפילו פרידה אחת. כן הוא בכתי"י ובל"ו: **טז)** להם שם כל"ל (ש"מ): **יז)** ל"ל ובין (ש"מ): **יח)** כלן ל"ל ד"ה אחת לנדבתה. דאמרה הרי עלי קן הס"ד. ומה"ד ואחת לחובתה (צ"ק). וכ"מ מוחק תיבות הרי עלי קן כו': **יט)** הראשונים (כי"פ): **כ)** שהקן שהקריב הכהן הראשון עולה לה לחובתה שהרי לשם כו': **כא)** ל"ל ובן (ש"מ): **כב)** ל"ל שתים למעלה ושתים למטה (כי"פ): **כג)** בס"מ נוסף כלומר אם הראשונים מין אחד היו. וכ"כ"פ במקום ומשני מינים הגיהלפ"ל ואם שני מינין היו: **כד)** ל"ל להשלים את הגזול הנפסל (כי"פ): **כה)** ל"ל הרי שאינה יודעת (ד"ה). ל"ל נמצא שאינה יודעת (כי"י). וגירסת ל"ק ולהביא קן שלם ממין אחר לא סגי שהרי אינה יודעת כו': **כו)** ל"ל קבעתו להביאה (*ש"מ): **כז)** למעלה אם היו הראשונים ממין אחד ואם משני מינים היו תביא שש (כי"פ): **כח)** ל"ל להביאו עם **כט)** שם קרבן גדול להביא שלש עולות יחד (כי"י): **ל)** בשהתנו (באה"מ): **לא)** ל"ל בשחייבת (ש"מ): **לב)** ולהכי פריך דנהי דקרבה (ש"מ): **לג)** לזו, עשה כולן למעלה מחצה כל"ל (ש"מ): **לד)** ל"ל אפרש (שחב"י): **לה)** חציין למעלה וחציין (ד"ה): **לו)** תיבת אמרינן נמחק, וכ"ל ממ"נ (ש"מ). והגיון קיינין פ"ג הוא טעות (באה"מ): **לז)** הוו קט"ז כל"ל (ש"מ):

שינויי נוסחאות

ל) קנים פ"ג מ"ג ע"ש, **ב)** שם מ"ד, **ג)** שם מ"ו, **ד)** יומא מא., **ה)** שייך לעמ' שאח"ז.

שיטה מקובצת (המשך)

מספק פירוש נדרה, שאם מזקיקנה להביא להבאים על אותו אחר שעשה לנדרה שקרב כבר ל"ל היתה לריכה להביא שם פרידין נספק פירוש נדרה תור אחד וב' יונים משום ספק תורים בתחתונה ושמא קיבל יונים בתחתונה ולריכה יונה וב' תורים לשום ספק פירוש ולכן טוב לה שתביא ד' כאילו לא הביאה כלל דבכך היא נפטרת כדפי': **קבעה** נדרה. להביא עם חובתה והביאה ד' ממין אחר, לריכה להביא עוד ה' עולות ב' תורין וב' בני יונה לנדרה ועוד ג' ממין שהביאה כדי שיהיה ממין חטאת חובתה משום דקבעה נדרה להביאו עם עולת חובתה דלקבע גדול איכון (לפיכך לריכה) להביא ג' עולות בימה, דודאי אם עשה הכהן ג' למעלה וג' למטה היה די לה בג' פרידין שנים ממין ג' ואחד מאותו המין שהיה קרב עולת חובתה דהשתא הביאה ב' תורין עם חובתה וב' יונים עם חובתה, אבל ל"ק ולהביא קן שלם ממין אחר לא סגי שהרי אינה יודעת כו': **כז)** ל"ל קבעתו להביאה (*ש"מ): **כח)** למעלה אם היו הראשונים ממין אחד ואם משני מינים היו תביא שש (כי"פ): **כט)** ל"ל להביאו עם **ל)** בשהתנו (באה"מ): **לא)** ל"ל בשחייבת (ש"מ): **לב)** ולהכי פריך דנהי דקרבה (ש"מ): **לג)** לזו, עשה כולן למעלה מחצה כל"ל (ש"מ): **לד)** ל"ל אפרש (שחב"י): **לה)** חציין למעלה וחציין (ד"ה): **לו)** תיבת אמרינן נמחק, וכ"ל ממ"נ (ש"מ). והגיון קיינין פ"ג הוא טעות (באה"מ): **לז)** הוו קט"ז כל"ל (ש"מ):

צריכה שתביא עוד חמש פרידין למעלה ממין אחד ומב' מינין תביא שש א**נתנתן לכהן ואינה יודעת מה נתנה הלך הכהן ועשה ואינו יודע מה עשה צריכה ד' פרידין לנדרה ושתים לחובתה וחטאת אחת בן עזאי אומר ב' חטאות א"ר יהושע זהו שאמרו כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו ז' אימר דא"ר יהושע לאפוקה מידי מעילה למיסק ליה לחובה מי אמר: מתני'** א) ב(כל הפסולין שמלקו מליקתן פסולה ואינו ב) מטמא בבית הבליעה) מלק בשמאל או בלילה ג שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ מטמאות ג) בבית הבליעה ד) מלק בסכין ה המלק חולין בפנים וקדשים בחוץ

נתנתן לכהן ואינה יודעת מה נתנה. בחנם דחק הקונטרס לאוקמה בשקבעה נדרה עם חובתה דהך בצא מימוקמא שפיר בשלא קבעה: **כשהוא** חי קולו **אחד כשהוא מת** קולו ז'. מפרש במסכת קינין (פ"ג מ"ו) קרניו לחלוצות משמע דצאות שלא מן הכסף וכן משמע בפרק כל הצלמים (ע"ז דף מז. ושם) דבעי רמי בר חמא המשתחוה לבהמה קריה מהו לחלוצות ותימה דבהקומץ רבה (מנחות דף כח.) תניא חלוצות היתה באה מן העשת של כסף מיהו מההיא לא קשה כולי האי דהתם בשל משה שלא היו כשרות לדורות כדמשמע התם אבל קשה ממסכת תמיד (דף לג.:) ג) דתנן ושתי חלוצות של כסף בידם משמע דלף לדורות בשל כסף ותירץ ר"ת דשני עייניי חלוצות היו של כהנים בשל כסף ושל לוים בשל קרני בהמה לכלי שיר ועוד י"ל דחלוצות דקינים ודמסכת ע"ז היינו שופר כדאמר בסוף במה מדליקין (שבת דף לו.) ובפרק לולב הגזול (סוכה דף לד.) **דלשתני שמתתייהו חלוצרתא** שיפורא שיפורא חלוצרתא ובסוף במה מדליקין (שבת דף לו.) איכא ברייתא שקולאה לחלוצות שופר ומיהו קשה דבמסכת עבודה זרה איירי במכשירי קרבן כדאמר התם ועל הקרבן לא היו תוקעין בשופר אלא בחלוצות כדכתיב ותקעתם בחלוצות על עולותיכם ועל זבחי שלמיכם (במדבר י): **אימר דא"ר יהושע (בן לוי) לאפוקה מידי מעילה למיסק ליה לחובה מי אמר.** תימה מ"ש זו מזו וי"ל דכי האי גוונא אשכחן פ"ק דמנחות ב) (דף יב.) דזריקה מועלת ליולא ושיריס שחסרו בין קמיצה להקטרה שאסורין באכילה והקטרתן מוליאן מידי מעילה וזריקת פיגול (ר"ל) בפ"ק דמעילה (דף ג:) דמפקא מידי מעילה אע"ג דלא עלה לשם חובה וי"מ דמדאורייתא נמשכה ב) ונעשה חטאת גמורה ותקנתא דרבנן היא דאינו עולה לשם חובה וצ"ל דקסבר ר' יהושע אין שחיטה לעוף מן התורה וחולין בעזרה לאו דאורייתא כדאמר בזבחי (דף כט.) גבי מדיר בנו בזבחי למ"ד כדי לחנכו במצות ואי נמי קסבר חולין בעזרה דאורייתא היה ועוף לאו דאורייתא כדאשכחן גבי ב ר"ש בפ' כיסוי הדם (חולין דף פח:) דקסבר דאורייתא ואפ"ה היה ועוף לאו דאורייתא ולית ליה ההיא דרשה בפ"ב בב) דקדושין (דף מז: מח.) דמרבה בעופות וא"ת למ"ד לאו דאורייתא למאי איצטריך קרא לחטאת העוף בלה על הספק דהא ר' יוסי בר חנינא דאמר לאו דאורייתא כדמוכח בזבחי ומצריך קרא לחטאת העוף בלה על הספק וי"ל דאתא קרא למימר ל) להביא על הספק כמו בבהמה אשם תלוי:

מלק בשמאל או בלילה אין מטמאין בבית הבליעה. לאורה כולה מתניתין ר"ש היא דאמר לקמן בפרק המזבח מקדש (דף פד.) שכל שפסולו בקודש אם עלה לא ירד דהא אמרינן בגמרא [סט.] דמליקה המתרת את האיסור פי' דאם עלה לא ירד אינה מטמאה בבית הבליעה ומליקת לילה לר' יהודה תרד כדאמר בפ' המזבח מקדש (שם) פרט לנשחטה בלילה וכן לעולא [סו:] דתנן וכולן אין מטמאין בבית הבליעה והיינו בשחיטת [לא] דרוס ד) דתרד לר' יהודה כדאמר בשמעתין לב) קמייתא דמעילה (דף ג:) אלא מתניתין ר"ש היא ותימה אי כר' שמעון האמר דמליקת שמאל מליקה גמורה היא למאי דגרס ר"ת לעולא בפ"ב (דף כד:) ה) מלק בשמאל פסול ורבי יהודה לג) מכשיר וי"ל דקבר ליה כוותיה בחדא ופליג עליה בחדא א"נ ו מודה ר' יהודה בעוף דכל שפסולו בקודש אם עלה לא ירד דהנך תלתא מיעוטי דלקמן בבהמה כתיבי ומיהו על כרחין חד מייייהו בעוף דאם תימא כל פסולי דעוף אם עלה לא ירד: **שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ.** בגמ' נפקא לן דמשוש לד) שחיטה אינה מטמאה בבית הבליעה אע"ג דאינה מתרת את האיסור: **מלק בסכין.** פירש בקונטרס דמחליד לפי שנועץ ראשו של סכין משום דאינו רוצה לחתוך רוב בשר קודם הסימנין ואי אפשר לומר כן בפ' קמא דחולין (דף כ:) דהתם קרי ליה מחליד אע"ג דסלקא דעתך שחותך רוב בשר והתם פי' בקונטרס דלאחר שנתפרקו פירקי העצם ניעוץ הסכין תחת העצם לה) והויא חלדה ולפי' זה לא איירי בסכין רחבה ורואה דחשיב חלדה לפי ששוחט הסימנין ממטה למעלה ואפילו בסכין רחבה:

אין מטמאין. איזה מין בהמה: **ושתים לחובתה.** לעולה ומב' מינין שמא הראשונים קרבו למטה ויצאת ידי חטאת וצריכה להביא עולה מאותו המין לזווג לו והיא אינה יודעת מאיזה מין היה וצריכה שתביאם יתר לפי שקבעה נדרה עם חובתה (כי"י). ג"מ, מאיזה מין היה והרי לו זוג ממנה משתים שהביאה לחובתה משני מינין (כי"מ): יב) משני מינין כל"ל (ש"מ) וסמ"ל ומס"ל וב' לעולת חובתה (ב"ש): יג) ס"מ ותשאת אחת. מאיזה מין שתרצה שמא הראשונים קרבו למעלה ולא יצאת ידי חטאת ואע"פ שאינה יודעת מאיזה מין היו הראשונים תביא חטאת מאחד המינין ותאמר אם זה ממין הראשונים הוא הרי זה בן זוג לעולה שקרבה כבר ואם מין אחר הוא הרי הוא בן זוג לפרידת מינו שאני מביאה עמו מן השתים שהביא(ה) באחרונה לעולת חובתה [מאותו מין של חטאת (כי"פ)] ורבנן דפליגי הכא עלה דבן עזאי לטעמייהו דאמר' במסכת קינין האשה שהביאה עולתה תור ואחר כך הביאה חטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה שהכל הולך אחר חטאת ואף היא אחרונה ואף זו אי נמי קרבה עולתה הראשונה ממין אחר עכשיו שהביאה חטאתה שלא מאותו המין תכפול ותזווג לו העולה מן השתים שהיא מביאה עמו מאותו המין (כתה"י. ובעי"ז בש"מ): יד) ל"ל לה (*ש"מ): טו) ל"ל אחד מב' שהביאה לחובתה (ש"מ): טז) לה אותה שממינה כל"ל (ב"ש): יז) ס"מ בן עזאי אומר ב' חטאות. בן עזאי לטעמיה דאמר התם גבי אשה שהביאה עולתה תור וחטאת בן יונה הכל הולך אחר הראשון ותביא ותכפול חטאתה תור הלכך זו שאינה יודעת איזה מין הביאה ראשון ויש לומר כולן למעלה קרבו ויצאת ידי עולתה ואינה יודעת מאיזה מין צריכה להביא ב' חטאות מב' מינין ובין לרבנן ובין לבן עזאי אין חטאות הללו נאכלות שהרי על הספק באו שיש לומר הראשונים למטה קרבו וכבר יצאת ידי חטאת (כי"י): יח) לא היתה צריכה אלא ד' פרידין לנדרה כל"ל. ס"מ שתים לעולת נדרה וב' לחובתה (ש"מ): יט) להביא עוד שמונה ד' לנדרה כו' (*ש"מ): כ) ס"מ מעילה בדבר הזה יש לה תורת חטאת העוף שלא יעבור בה. הס"ד. ומה"ד למיסק כו' (כי"פ): **כא)** מזמת המשנה עד אמר ריש נקיים הפגול והנותר וכו' שבדף עח ע"ב, אינו מפי' רש"י וז"ל כי בכל הספרים מכתיבת יד אינו נלשון הדפוס, והרבה לשונות מביאין המו' בשם רש"י וז"ל ואינם בדפוס ובספרי היד הס (ב"ש). ולשון רש"י רשמתי בתוך ס"מ (שמב"י). ונלשון רש"י בתוספות רש"י כת"י. גם הוספנו במדור זה לידורים הרבה מכתה"י שלפנינו, שלא שמתם עין הדפוס מעולם: כב) שנפסלו (ש"מ): כג) ה"ג במתניתין כל"ל (ש"מ): כד) מכל מקום (צ"ק): כה) ומפני (ש"מ), נ"מ או מפני (גליון): כו) דמנחות דשירים שחסרו בין כו' מידי מעילה וזריקה מועלת ליוצא ופיגול כדאמרינן בפ"ק דמעילה כו' כל"ל (צ"ק): כז) נמשכת ונעשת (ד"ו): כח) תיבת גבי נמחק (ש"מ): כט) ל"ל דם ב (ש"מ): ל) למימר דחייב להביא על הספק כמו בבהמת (ד"ו): **לא)** נ"מ כשחיטת (צ"ק, פ"מ). ועי' לעיל סז ו בתוד"ה וכהי קדשים קדשים (ש"מ): לב) בשמעתא (ש"מ): לג) נ"ל שמעון (ש"מ): לד) דשום (ש"מ): לה) הוא בנוסחאות רש"י כת"י, עי' לות כמ: לו) העצם לפי שאין העצם מתפשט לבאן ולכאן כדרך שאר בית השחיטה אלא עומד במקומו וכשהסכין תחת העצם הויא חלדה, ולפי' זה כל"ל (ש"מ): לז) נ"מ קצר (כי"י):

מסורת הש"ס

א) [חולין כ: כח.], **ב)** קינים פ"ג מ"ו, **ג)** [פ"ז מ"ג וע' תוי"ט], **ד)** וע' לעיל סז. תוד"ה והרי, **ה)** ד"ה והרי:

גליון הש"ס

תוד"ה מלק וכו' מודה ר"י בעוף. עיין לקמן דף פד ע"ב תד"ה ומוליא לי בסה"ד. ועי' כריש מעילה תד"ה וכיה:

שינויי נוסחאות

א) בקצת נוסחאות גרסי' להך בצא בסיום המשנה (הגרי"ב). אבל מלשון הגמ' בע"ב משמע כגי' שלפנינו (רש"ש ונ"ש). וכן משמע מדברי הרמב"ם (יד דוד): **ב)** ואינן מטמאין (כי"מ): **ג)** מטמאין (כי"מ): **ד)** לנדרה או להביא שש בשתי פעמים שתי תורים עם עולת חובתה ושני בני יונה ופרידה אחת ממין חובתה בקרבן אחר וכשהביאה כו' (*ב"ש): **ה)** ל"ל אחר. וכ"ה בתוי"ט בקנים, וי"ל שתביא עתה קן שלם ממין אחר לספק פירוסה, שהרי קובעתו כו', ר"ל וא"כ ע"כ צריכה עוד פרידה אחת מאותו מין שהביאה כבר לחובתה (רש"ש): **ו)** ל"ל אחר (ב"ש, רש"ש ונ"ש). נ"מ קן ופרידה ממין אחד (גליון). ועי' מ"ד: **ז)** ב' תורין כל"ל (דברי נחמיה): **ח)** נ"מ מכלן ועד סוף הדיבור אם לא שנפסל אחת מן הראשונים היה דייה עוד בג' פרידין א' ממין הראשונים שקרבה ממין עולת חובתה וקן ממין אחר דממה נפשך הקריב ב' תורין עם מין חובתה וב' בני יונה עם מין חובתה אבל לפי שעשה הכהן חצייה למטה נמצא שלא עשתה כלום בראשונים לנדרה שהרי לא קרבו אלא ב' עולות בקרבן בפעם אחד והיא קבעה עליה ג' יחד הלכך אם הראשונים מין אחד היו צריכין עוד ה' עולות ג' מאותו המין וב' ממין אחר ב' קינין מב' מינין לספק פירושה ופרידה אחת לקביעותה להביא אחת ממין חובתה עם נדרה וחובתה כבר קרבה ויצאת ידיה (כי"י, ובעי"ז בכי"פ): **ט)** ל"ל ובן (*ש"מ): **י)** ל"ל ידי לידתה (*ש"מ). נ"מ ידי חובתה (גליון): **יא)** נ"מ צריכה שתביא עוד ד' פרידין לנדרה. ב' קינין מב' מינין שהרי פירשה ואינה יודעת מה פרשה והדוקקה לב' מינין והיא אינה יודעת מאיזה מין הביאה: ושתים לחובתה. לעולה ומב' מינין שמא הראשונים קרבו למטה ויצאת ידי חטאת וצריכה להביא עולה מאותו המין לזווג לו והיא אינה יודעת מאיזה מין היה וצריכה שתביאם יתר לפי שקבעה נדרה עם חובתה (כי"ר). ג"מ, מאיזה מין היה והרי לו זוג ממנה משתים שהביאה לחובתה משני מינין (כי"מ): **יב)** משני מינין כל"ל (ש"מ) וסמ"ל ומס"ל וב' לעולת חובתה (ב"ש): **יג)** ס"מ ותשאת אחת. מאיזה מין שתרצה שמא הראשונים קרבו למעלה ולא יצאת ידי חטאת ואע"פ שאינה יודעת מאיזה מין היו הראשונים תביא חטאת מאחד המינין ותאמר אם זה ממין הראשונים הוא הרי זה בן זוג לעולה שקרבה כבר ואם מין אחר הוא הרי הוא בן זוג לפרידת מינו שאני מביאה עמו מן השתים שהביא(ה) באחרונה לעולת חובתה [מאותו מין של חטאת (כי"פ)] ורבנן דפליגי הכא עלה דבן עזאי לטעמייהו דאמר' במסכת קינין האשה שהביאה עולתה תור ואחר כך הביאה חטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה שהכל הולך אחר חטאת ואף היא אחרונה ואף זו אי נמי קרבה עולתה הראשונה ממין אחר עכשיו שהביאה חטאתה שלא מאותו המין תכפול ותזווג לו העולה מן השתים שהיא מביאה עמו מאותו המין (כתה"י. ובעי"ז בש"מ): **יד)** ל"ל לה (*ש"מ): **טו)** ל"ל אחד מב' שהביאה לחובתה (ש"מ): **טז)** לה אותה שממינה כל"ל (ב"ש): **יז)** ס"מ בן עזאי אומר ב' חטאות. בן עזאי לטעמיה דאמר התם גבי אשה שהביאה עולתה תור וחטאת בן יונה הכל הולך אחר הראשון ותביא ותכפול חטאתה תור הלכך זו שאינה יודעת איזה מין הביאה ראשון ויש לומר כולן למעלה קרבו ויצאת ידי עולתה ואינה יודעת מאיזה מין צריכה להביא ב' חטאות מב' מינין ובין לרבנן ובין לבן עזאי אין חטאות הללו נאכלות שהרי על הספק באו שיש לומר הראשונים למטה קרבו וכבר יצאת ידי חטאת (כי"י): **יח)** לא היתה צריכה אלא ד' פרידין לנדרה כל"ל. ס"מ שתים לעולת נדרה וב' לחובתה (ש"מ): **יט)** להביא עוד שמונה ד' לנדרה כו' (*ש"מ): **כ)** ס"מ מעילה בדבר הזה יש לה תורת חטאת העוף שלא יעבור בה. הס"ד. ומה"ד למיסק כו' (כי"פ): **כא)** מזמת המשנה עד אמר ריש נקיים הפגול והנותר וכו' שבדף עח ע"ב, אינו מפי' רש"י וז"ל כי בכל הספרים מכתיבת יד אינו נלשון הדפוס, והרבה לשונות מביאין המו' בשם רש"י וז"ל ואינם בדפוס ובספרי היד הס (ב"ש). ולשון רש"י רשמתי בתוך ס"מ (שמב"י). ונלקטו כולם אל מדור נוסחאות רש"י כת"י. גם הוספנו במדור זה לידורים הרבה מכתה"י שלפנינו, שלא שמתם עין הדפוס מעולם: **כב)** שנפסלו (ש"מ): **כג)** ה"ג במתניתין כל"ל (ש"מ): **כד)** מכל מקום (צ"ק): **כה)** ומפני (ש"מ), נ"מ או מפני (גליון): **כו)** דמנחות דשירים שחסרו בין כו' מידי מעילה וזריקה מועלת ליוצא ופיגול כדאמרינן בפ"ק דמעילה כו' כל"ל (צ"ק): **כז)** נמשכת ונעשת (ד"ו): **כח)** תיבת גבי נמחק (ש"מ): **כט)** ל"ל דם ב (ש"מ): **ל)** למימר דחייב להביא על הספק כמו בבהמת (ד"ו): **לא)** נ"מ כשחיטת (צ"ק, פ"מ). ועי' לעיל סז ו בתוד"ה וכהי קדשים קדשים (ש"מ): **לב)** בשמעתא (ש"מ): **לג)** נ"ל שמעון (ש"מ): **לד)** דשום (ש"מ): **לה)** הוא בנוסחאות רש"י כת"י, עי' לות כמ: **לו)** העצם לפי שאין העצם מתפשט לבאן ולכאן כדרך שאר בית השחיטה אלא עומד במקומו וכשהסכין תחת העצם הויא חלדה, ולפי' זה כל"ל (ש"מ): **לז)** נ"מ קצר (כי"י):

עין משפט נר מצוה

מז א מיי' פרק י מהל' פסה"מ הלכה ג:

יז ב מיי' פ"ז מה הלכה ו והלכה ט:

יח ג מיי' פרק ז מה (הל"ג) [הל"ח] וס"ג מהל' אבות הטומאה הלכה י"ב וס"ח מה הלכה כ:

ד מיי' פ"ז מהלכות פסה"מ הלכה ג:

מוסף רש"י

מלק בסכין. מלק עוף קדשים בסכין גדולה היא והאוכל נבלת עוף טהור מטמא בגדים שהוא לבוש בשעה שבולעה ולא בגדים שקודם לכן ולא בגדים שלבש אחר שהיא במעיו ואין לה טומאת מגע לגמרי אלא טומאת בליעה זו לבדה וכולה יצליפון לה בתורת הכנים וכו' (חולין כ: ע"ש):

נוסחאות רש"י כת"י

מלק בשמאל. דמליקתו פסולה דכתיב בה הכהן וכל מקום שנאמר אצבע והכוהנה אינו אלא ימין: [**או בגיליה.** דכתיב ביום לוחו. (וכן גילסת רש"י של מהר"פ) (ש"מ)]: **אין מטמאין.** הואיל ופסולן בקודש ואהנאתי מליקה לידיהו אתם עלו לא ירדו וגמר' יליף לה מקמלי מה טריפה שאינה מטמא את האיסור וכו' וזהו הטעם בכל מליקות פסולות: ה"ג במתני' **שחט חולין בפנים וקדשים בחוץ אין מטמאין בבית הבליעה.** ואע"פ שאסורין באכילה, וגמ' מפרש טעמא: **מלק בסכין.** לא מליקה ולא שחיטה היא שהרי בראשו של סכין מליק דהא מליקה כליפורן היא ומוחך שדרה ומפרקת עד שהוא מגיע לסימנים ולריך לעשות ע"י חיתוך קלת לו: שלא יחתוך רוב בשר עד שיגיע לסימן כדאמרן בפירקין דלעיל (דף פה:) וכשהוא עושה בסכין אי אפשר אלא בראש הסכין שקורין פינט"ל ומגלה מחליד כדאיתא בפרק קמא דחולין: [**מלק חולין בפנים כו'**]. חולין לא שייכא בהו מליקה וכן חוץ לעזרה אפילו בקדשים, שכל אלו אפי' עלו ירדו אלין פסולן בקודש הילכך ליכא למעוטינהו משום מתירין את האסור וכהו להו בכלל נגיליה:

שיטה מקובצת

נתנתן לכהן כו'. פירש"י דקפ' אקבעה נדרה ופירשה נדרה ואינה יודעת מה פירשה ואינה יודעת מה נתנה מו בהמה מעין, ונקי הכהן אינו יודע מה עשה מו טולן למעלה כו', צריכה להביא ד' פרידין לנדרה בפירקה ובי' לחובתה לעולה משני מינין, דשמא הרא"שונים קרבו למטה ויצאת ידי חטאת ומעין הרא"שונים צריכה להביא עולה מאותו המין לזווג לו והיא אינה יודעת מאיזה מין היה וצריכה שתביאם יתר לפי שקבעה נדרה עם חובתה ולא יצאת ידי חטאת ואע"פ שאינה יודעת מאיזה מין היו הראשונים תביא חטאת מאחד המינין ותאמר אם זה ממין הראשונים הוא הרי זה בן זוג לעולה שקרבה כבר ואם מין אחר הוא הרי הוא בן זוג לפרידת מינו שאני מביאה עמו מן השתים שהביא(ה) באחרונה לעולת חובתה [מאותו מין של חטאת (כי"פ)] ורבנן דפליגי הכא עלה דבן עזאי לטעמייהו דאמר' במסכת קינין האשה שהביאה עולתה תור ואחר כך הביאה חטאתה בן יונה תכפול ותביא עולתה בן יונה שהכל הולך אחר חטאת ואף היא אחרונה ואף זו אי נמי קרבה עולתה הראשונה ממין אחר עכשיו שהביאה חטאתה שלא מאותו המין תכפול ותזווג לו העולה מן השתים שהיא מביאה עמו מאותו המין (כתה"י. ובעי"ז בש"מ): יד) ל"ל לה (*ש"מ): טו) ל"ל אחד מב' שהביאה לחובתה (ש"מ): טז) לה אותה שממינה כל"ל (ב"ש): יז) ס"מ בן עזאי אומר ב' חטאות. בן עזאי לטעמיה דאמר התם גבי אשה שהביאה עולתה תור וחטאת בן יונה הכל הולך אחר הראשון ותביא ותכפול חטאתה תור הלכך זו שאינה יודעת איזה מין הביאה ראשון ויש לומר כולן למעלה קרבו ויצאת ידי עולתה ואינה יודעת מאיזה מין צריכה להביא ב' חטאות מב' מינין ובין לרבנן ובין לבן עזאי אין חטאות הללו נאכלות שהרי על הספק באו שיש לומר הראשונים למטה קרבו וכבר יצאת ידי חטאת (כי"י): יח) לא היתה צריכה אלא ד' פרידין לנדרה כל"ל. ס"מ שתים לעולת נדרה וב' לחובתה (ש"מ): יט) להביא עוד שמונה ד' לנדרה כו' (*ש"מ): כ) ס"מ מעילה בדבר הזה יש לה תורת חטאת העוף שלא יעבור בה. הס"ד. ומה"ד למיסק כו' (כי"פ): **כא)** מזמת המשנה עד אמר ריש נקיים הפגול והנותר וכו' שבדף עח ע"ב, אינו מפי' רש"י וז"ל כי בכל הספרים מכתיבת יד אינו נלשון הדפוס, והרבה לשונות מביאין המו' בשם רש"י וז"ל ואינם בדפוס ובספרי היד הס (ב"ש). ולשון רש"י רשמתי בתוך ס"מ (שמב"י). ונלקטו כולם אל מדור נוסחאות רש"י כת"י. גם הוספנו במדור זה לידורים הרבה מכתה"י שלפנינו, שלא שמתם עין הדפוס מעולם: **כב)** שנפסלו (ש"מ): **כג)** ה"ג במתניתין כל"ל (ש"מ): **כד)** מכל מקום (צ"ק): **כה)** ומפני (ש"מ), נ"מ או מפני (גליון): **כו)** דמנחות דשירים שחסרו בין כו' מידי מעילה וזריקה מועלת ליוצא ופיגול כדאמרינן בפ"ק דמעילה כו' כל"ל (צ"ק): **כז)** נמשכת ונעשת (ד"ו): **כח)** תיבת גבי נמחק (ש"מ): **כט)** ל"ל דם ב (ש"מ): **ל)** למימר דחייב להביא על הספק כמו בבהמת (ד"ו): **לא)** נ"מ כשחיטת (צ"ק, פ"מ). ועי' לעיל סז ו בתוד"ה וכהי קדשים קדשים (ש"מ): **לב)** בשמעתא (ש"מ): **לג)** נ"ל שמעון (ש"מ): **לד)** דשום (ש"מ): **לה)** הוא בנוסחאות רש"י כת"י, עי' לות כמ: **לו)** העצם לפי שאין העצם מתפשט לבאן ולכאן כדרך שאר בית השחיטה אלא עומד במקומו וכשהסכין תחת העצם הויא חלדה, ולפי' זה כל"ל (ש"מ): **לז)** נ"מ קצר (כי"י):